

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงได้วางแผนการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทําวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแยกกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 12 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ จำนวน 360 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ

ที่	ชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ	ประชากร
		ครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียน
1	สุคิริน	18
2	แว้ง	29
3	สุโขทัย-ลก	15
4	สุโขทัย	33
5	ระแงะ	41
6	จะแนะ	18
7	เจาะไอร้อง	16
8	ตากใบ	33
9	เมือง	47
10	ยี่งอ	25
11	บาเจาะ	27
12	รือเสาะ	41
13	ศรีสาคร	17
	รวมทั้งสิ้น	360

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จำนวน 190 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการดังนี้

1) ทาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (Yamane, 1973 : 725, อ้างจาก บุญธรรม กิจปรีดีบริสุทธิ, 2531 : 51)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

- e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
 N แทน ขนาดของประชากร
 n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 12 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ มีจำนวนทั้งสิ้น 360 คน และการสุ่มครั้งนี้ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 หรือ 0.05 เมื่อแทนค่าแล้วจะได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 189.47 ปัดเป็น 190 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ของประชากร

2) เทียบสัดส่วนครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในแต่ละอำเภอกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.50 ของแต่ละอำเภอ ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร / กลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอ

ที่	ชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบ โครงการอาหารกลางวัน	ครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบ โครงการอาหารกลางวัน
1	สุคิริน	18	10
2	แว้ง	29	15
3	สุโขทัย-ลก	15	8
4	สุโขทัย	33	17
5	ระแงะ	41	22
6	จะแนะ	18	10
7	เจาะไอร้อง	16	8
8	ตากใบ	33	17
9	เมือง	47	25
10	ยี่งอ	25	13
11	บาเจาะ	27	14
12	รือเสาะ	41	22
13	ศรีสาคร	17	9
	รวมทั้งสิ้น	360	190

3) สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นรายชื่ออำเภอ ให้ได้ขนาด
ของกุ่มตัวอย่างตามตาราง 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามของ บุญเลิศ เสนิงวงศ์ ณ ออยุธยา (2527 : 177 - 186) รั้งลี เพ็งงาหู่ (2532 : ภาคผนวก) เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และบางข้อเป็นแบบเติมข้อความให้สมบูรณ์ ในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1.1 ด้านส่วนตัว (เพศ, อายุตัว)
- 1.1.2 ด้านหน้าที่การงาน (ตำแหน่ง, วุฒิทางการศึกษา, จำนวนชั่วโมงที่สอน)
- 1.1.3 ด้านประสบการณ์ (ประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน, ประสบการณ์การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน)

1.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และบางข้อเป็นแบบเติมข้อความให้สมบูรณ์ จำนวน 52 ข้อ ใน 7 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ด้านงบประมาณ และการเงิน ด้านการดำเนินการ ด้านการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน และด้านอื่น ๆ

1.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.3.1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีลักษณะให้เลือกตอบว่า มีปัญหาในระดับใด ซึ่งมีให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 43 ข้อ

1.3.2 แบบตรวจสอบรายการ ซึ่งมีลักษณะให้ผู้ตอบได้สำรวจหรือระบุรายการที่เป็นสาเหตุของปัญหาข้อนั้น ๆ

1.3.3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Form) ให้ผู้ตอบระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหาเพิ่มเติม

แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว มีขอบข่ายของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านบุคลากร
- 2) ด้านสถานที่
- 3) ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุคิบั
- 4) ด้านงบประมาณ และการเงิน
- 5) ด้านการดำเนินงาน
- 6) ด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน

ตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหา	ระดับปัญหา					สาเหตุ
		5	4	3	2	1	
0	<u>ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร</u> การจัดตั้งคณะกรรมการโครงการ อาหารกลางวัน						() บุคลากรมีจำนวนจำกัด () บุคลากรไม่เต็มใจใน การแต่งตั้งครูเป็น กรรมการ () อื่น ๆ (ระบุ).....
00	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวันของคณะกรรมการ						() ไม่ได้รับการชี้แจงนโยบาย () วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ไม่ชัดเจน () ขาดคู่มือการดำเนินงาน () ขาดการนิเทศติดตาม () อื่น ๆ (ระบุ).....

2. การสร้างเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษา ค้นคว้าแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน 6 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ ด้านงบประมาณ และการเงิน ด้านการดำเนินการ ด้านการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน

2.2 ศึกษาแบบสอบถามที่มีผู้สร้างไว้แล้ว และนำแบบสอบถามดังกล่าวมาประยุกต์ เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และพิจารณาสิ่งที่ควร แก้ไขปรับปรุงแล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับประเด็นหลักของสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านนั้น ๆ ตามวิธีการของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 122-124) แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีค่าดัชนีสอดคล้องตั้งแต่ .60 - 1.00

2.4 นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตามเกณฑ์บทความ (Try out) กับครูผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยแยกกระทำรายด้านใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัท (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นด้านบุคลากรเท่ากับ 0.94 ด้านสถานที่เท่ากับ 0.93 ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุเท่ากับ 0.89 ด้านงบประมาณและการเงินเท่ากับ 0.85 ด้านการดำเนินการ เท่ากับ 0.92 และด้านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันเท่ากับ 0.95 ถือได้ว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

2.5 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสม แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูล

วิธีเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยในการติดต่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล
2. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการติดต่อขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามที่ได้ตอบเสร็จแล้วกลับคืนมายังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยกำหนดเวลาที่ใช้ในการส่งแบบสอบถามไป - กลับ ประมาณ 14 วัน
3. ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอโดยตรง
4. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาดำเนินการวิเคราะห์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ

3. แบบสอบถามตอนที่ 3

3.1 ระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน วิเคราะห์ข้อมูลโดย

3.1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นรายชื่อและรายด้านของการตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริงของกลุ่มตัวอย่างและแปลตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ปัญหามากที่สุด	กำหนดให้คะแนน	5	คะแนน
ปัญหามาก	กำหนดให้คะแนน	4	คะแนน
ปัญหปานกลาง	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
ปัญหาน้อย	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
ปัญหาน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหา	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน

วิธีแปลผล ใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมายดังนี้ (ประคอง การณสุด, 2528 : 70)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับน้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหา

3.1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลในแต่ละข้อและแต่ละด้าน

3.2 สาเหตุของปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติขั้นพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 42)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

เมื่อ

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum f$ แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 75)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum fX^2 - (\sum fX)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f แทน ความถี่

X แทน คะแนนแต่ละตัว

$\sum fX^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$$\frac{(\sum fX)^2}{N} \text{ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง}$$

$$N \text{ แทน จำนวนคะแนนในกลุ่มนั้น}$$

2. สถิติสำหรับตรวจสอบแบบสอบถาม

2.1 การหาค่าความแม่นยำด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 124)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความนั้นกับ ประเด็นหลักของปัญหา
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละข้อ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม การวิจัยเรื่องนี้หาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)
โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 150)

$$\alpha_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ

α_k แทน ค่าความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_c^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม